

**IQTISODIY VA TABIIY RESURSLARDAN
SAMARALI FOYDALANISH YO‘NALISHLARI****Isayev Boxodirjon Maxamatshoyevich***Andijon mashinasozlik instituti**“Axborot texnologiyalari” kafedrası katta o‘qituvchisi*bohodirjonisayev@gmail.com*tel: 998934448602*

Anotatsiya: Ushbu maqolada tabiiy va iqtisodiy resurslardan samarali foydalanishning asosiy yo‘nalishlari ko‘rib chiqilgan. Resurslarni barqaror boshqarish, ularni diversifikatsiya qilish va yangi energiya manbalariga o‘tish kabi muhim tamoyillar tahlil qilingan. Maqolada, tabiiy resurslarni isrof qilmasdan, ularni uzoq muddatli va samarali ishlatishning usullari, shuningdek, atrof-muhitni muhofaza qilishning ahamiyati ta’kidlangan. Grafik va rasmlar yordamida mavzu yanada tushunarli va ravshan qilib yoritilgan.

Anotation: This article covers the main areas of effective use of natural and economic resources. Important principles such as sustainable resource management, diversification, and transition to new energy sources have been analyzed. The article highlights the ways in which natural resources can be used, long-term and efficiently, without wasting them, as well as the importance of Environmental Protection. With the help of graphics and pictures, the topic is illuminated more intelligibly and clearly.

Аннотация: В данной статье рассмотрены основные направления эффективного использования природных и экономических ресурсов. Были проанализированы такие важные принципы, как устойчивое управление ресурсами, их диверсификация и переход на новые источники энергии. В статье подчеркиваются способы долгосрочного и эффективного использования природных ресурсов, не тратя их впустую, а также важность

защиты окружающей среды. С помощью графики и иллюстраций тема освещается более понятно и ясно.

Kalit So‘zlar: *Tabiiy resurslar, iqtisodiy resurslar, barqaror boshqarish, resurslarni diversifikatsiya qilish, yangi energiya manbalari, atrof-muhitni muhofaza qilish, innovatsion texnologiyalar, qayta tiklanadigan energiya, ekologik muvozanat.*

Keywords: *Natural Resources, economic resources, sustainable management, resource diversification, new energy sources, Environmental Protection, innovative technologies, renewable energy, environmental balance*

Ключевые слова: *природные ресурсы, экономические ресурсы, устойчивое управление, диверсификация ресурсов, новые источники энергии, защита окружающей среды, инновационные технологии, возобновляемые источники энергии, экологический баланс.*

Kirish

Tabiiy resurslar – bu insoniyatning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishi uchun asos bo‘lib xizmat qiluvchi yer, suv, mineral va energiya manbalari kabi boyliklardir. Biroq, bu resurslar cheklangan va ularni samarali boshqarish va foydalanish insoniyatning kelajagi uchun muhimdir. Ushbu maqolada iqtisodiy va tabiiy resurslardan samarali foydalanishning asosiy yo‘nalishlari va ularning ahamiyati haqida so‘z yuritamiz.[1]

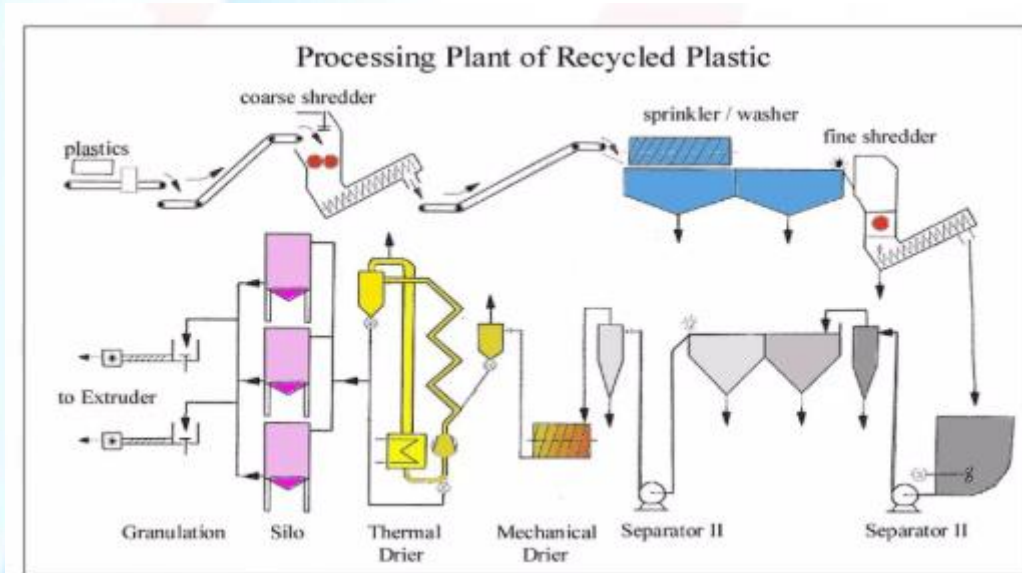
1. Tabiiy resurslarni barqaror boshqarish.

Tabiiy resurslardan foydalanishda barqarorlik prinsiplariga rioya qilish muhimdir. Bu resurslarni isrof qilmasdan, kelajak avlodlar uchun saqlab qolishni nazarda tutadi.

Grafik 1: Barqaror boshqarishning asosiy tamoyillari.

- **Qayta ishlash va qayta tiklash:** Resurslarni qayta ishlash orqali chiqindilarni kamaytirish.
- **Atrof-muhitni muhofaza qilish:** Tabiiy resurslarni ekspluatatsiya qilishda ekologik muvozanatni saqlash.

- **Innovatsion texnologiyalar:** Yangi texnologiyalar yordamida resurslarni samaraliroq ishlatish.

Rasm 1: Qayta ishlash jarayoni (masalan, plastik chiqindilarni qayta ishlash).

2. Iqtisodiy resurslarni diversifikatsiya qilish.

Iqtisodiy resurslarni diversifikatsiya qilish orqali mamlakatlar iqtisodiy mustaqilligini oshirishi va resurslarga bog‘liqligini kamaytirishi mumkin.

Grafik 2: Resurslarni diversifikatsiya qilishning afzalliklari.

- **Xavflarni kamaytirish:** Bir nechta iqtisodiy tarmoqlarga ega bo‘lish orqali resurslar qisqargan taqdirda yoki bozor o‘zgarganida xavflarni kamaytirish.
- **Ish o‘rinlari yaratish:** Yangi sohalarni rivojlantirish orqali bandlikni oshirish.
- **Eksport imkoniyatlarini kengaytirish:** Turli xil mahsulotlar ishlab chiqarish orqali eksportni oshirish.

Rasm 2: Turli iqtisodiy tarmoqlar (qishloq xo'jaligi, sanoat, turizm, texnologiya).

3. Yangi energiya manbalaridan foydalanish.

An'anaviy energiya manbalari (neft, gaz, ko'mir) cheklangan va atrof-muhitga zarar yetkazadi. Shu sababli, yangi va qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish muhimdir.[2]

Grafik 3: Yangi energiya manbalarining turlari.

- **Quyosh energiyasi:** Quyosh panellari yordamida energiya ishlab chiqarish.
- **Shamol energiyasi:** Shamol turbinalari orqali elektr energiyasi olish.
- **Gidroenergiya:** Daryo va suv oqimlaridan foydalanish.
- **Geotermal energiya:** Yer osti issiqligidan foydalanish.

Rasm 3: Quyosh panellari va shamol turbinalari.

Xulosa

Tabiiy va iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish insoniyatning kelajagi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Barqaror boshqarish, resurslarni diversifikatsiya qilish va yangi energiya manbalariga o'tish kabi yo'nalishlar orqali resurslarni uzoq

muddatli va samarali ishlatish mumkin. Bu yo‘nalishlar nafaqat iqtisodiy rivojlanishni ta‘minlaydi, balki atrof-muhitni muhofaza qilishga ham yordam beradi.[3]

Tavsiyalar:

1. Tabiiy resurslarni muhofaza qilish bo‘yicha qonunlar va me‘yorlarni mustahkamlash .
2. Yangi texnologiyalarni joriy etish va ularni qo‘llab-quvvatlash.
3. Aholini resurslardan samarali foydalanish bo‘yicha ma‘lumotli qilish va ularni jalb etish .

Ushbu maqola orqali ko‘rsatilgan grafik va rasmlar mavzuni yanada ravshan va tushunarli qilishga yordam beradi. Tabiiy resurslarni himoya qilish va ularni samarali boshqarish – bu har birimizning mas‘uliyati.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. **Turg'unov J.A.** "Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari." Ushbu tadqiqotda mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari, yashil iqtisodiyot va "yashil o'sish"ni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari tahlil qilingan. 2023.12.04
2. **R.Allaberdiyev**, O‘zMU, Ekologiya fakulteti dekani, dotsent, “Barqaror rivojlanish - atrof-muhit muhofazasi va uzliksiz ta'lim” moduli bo‘yicha o‘quv-uslubiy majmua. 2023.08.23
3. **Isayev, B.** (2024). Biznes analitikaning raqamli iqtisodiyotdagi ahamiyati. Research and implementation, 2(7), 8-13.
4. **Makhamatshoyevich, I. B.** (2023). Methods of using modern advanced and virtual real tools in the process of teaching higher education. Innovation in the modern education system, 3(30), 332-339.